

การประเมินผลลัพธ์ของหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก โรงเรียน
ดุริยางค์ทหารบก จากผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชา
ผู้สำเร็จการศึกษา*

ASSESSMENT OF THE OUTCOMES OF THE ROYAL THAI ARMY MUSIC
STUDENT PROGRAM ROYAL THAI ARMY SCHOOL OF MUSIC FROM
GRADUATES AND GRADUATE SUPERVISORS

ธรรมฤทธิ์ ไตรทิพยพงศ์

Thammarit Traithippayapong

เก็ดถวา บุญปราการ

Kettawa Boonprakarn

จุฑารัตน์ คชรัตน์

Jutarat Kotcharat

มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

Hat Yai University, Thailand.

Email: thammarit26429@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลลัพธ์ของผลผลิตจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พ.ศ. 2556 โดยการประเมินผลลัพธ์จะประกอบด้วย ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดส่งต่อกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษากลุ่มแรกเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก รุ่นที่ 31/57 32/58 33/59 34/60 และ 35/61 จำนวนทั้งสิ้น 217 คน ได้มาโดยการเลือกเจาะจง โดยเลือกหัวหน้านักเรียนและรองหัวหน้านักเรียนของแต่ละรุ่น จำนวน 15 คน สำหรับกลุ่มผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา มีทั้งสิ้น 43 หน่วยงาน โดยการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามกองทัพบกและส่วนกลาง แล้วนำมาสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้จำนวน 5 หน่วยงาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ด้านผลกระทบ ผู้บังคับบัญชาทุกระดับให้การยอมรับผู้สำเร็จการศึกษาทุกด้าน ด้านประสิทธิผล ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพดุริยางค์สูง มีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นการเป็นทหารอาชีพ ด้านความยั่งยืน ผู้สำเร็จการศึกษานำองค์ความรู้ถูกต้องมาใช้ในการปฏิบัติงานและพัฒนางานหรือ

* Received: 20 February 2564; Revised: 15 March 2564; Accepted: 5 April 2564

พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปขยายองค์ความรู้ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

คำสำคัญ : หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก, การประเมินหลักสูตร, การประเมินผลลัพธ์, การประเมิน

Abstract

This research aimed to evaluate the outcomes from product of the Royal Thai Army Musical Student curriculum of Royal Thai Army Band School consists of impact evaluation, effectiveness evaluation, sustainability evaluation and transportability evaluation. The first sample was graduates of the Royal Thai Army Music Student curriculum in generation 31/57 32/58 33/59 34/60 and 35/61. There was a population of 217 people. They were selected by Purposive sampling. Samples who were a former student head and a deputy head student of each generation. Get a sample of 15 samples. The second sample was commanders of graduates had a total of 43 band platoons. They were selected by Stratified Sampling. Population grouping by area, 1 person per Army Area and Royal Thai Army Band Department. And then selected by simple random sampling. Get 5 samples, the instrument for collecting data was semi-structured interview. Analyzed data by Content Analysis. The research results were found as follows; on the impact, commanders at all levels accepted graduates. On the effectiveness, Graduates have a high level of musical knowledge and they have the basic knowledge necessary to become a professional soldier. On the Sustainability, They are able to apply the correct knowledge they have studied in their work and to develop their work or to develop themselves continuously, On the transportability, They are able to apply the knowledge they have studied to extend their knowledge to others correctly and appropriately.

Keyword: Army Music Student, Curriculum evaluation, Outcome evaluation, Evaluation

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) สำหรับสิ่งที่เป็หัวใจของการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน คือ “หลักสูตร” เพราะหลักสูตรได้กำหนดเป้าหมายของการศึกษา เนื้อหาสาระ แนวการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล การบริหารจัดการ การประกันคุณภาพที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เพื่อให้หลักสูตรบรรลุเป้าประสงค์ (มารุต พัฒนผล, 2562)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, หน้า 14) มาตรา 52 วรรคแรกกำหนดให้รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ ความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชน เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ รัฐต้องจัดให้มีการทหาร การทูตและการข่าวกรองที่มีประสิทธิภาพ และวรรคสอง กำหนดให้กำลังทหารให้ใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาประเทศด้วย ประกอบกับพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560) มาตรา 19 ได้กำหนดให้กองทัพบกมีหน้าที่ไว้ดังนี้ "กองทัพบกมีหน้าที่เตรียมกำลังกองทัพบกเพื่อการป้องกันราชอาณาจักรและดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กำลังกองทัพบก ตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมมีผู้บัญชาการทหารบกเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ" จากหน้าที่ที่กำหนดไว้ตาม พระราชบัญญัติฉบับนี้อาจกล่าวได้ว่า กองทัพบกมีหน้าที่หลักอยู่ 2 ประการ คือ ประการแรกคือการเตรียมกำลังกองทัพบก ซึ่งมีขอบเขตในการเตรียมกำลังทางบกไว้จำนวนหนึ่งให้พร้อมรบตั้งแต่ยามปกติ วางแผนการสงครามใช้กำลังทหารทั้งกำลังที่มีอยู่ในยามปกติและกำลังที่จะต้องขยายขึ้นในยามสงคราม และเตรียมระดมสรรพกำลังให้สอดคล้องกับแผนการใช้กำลังทหารหรือแผนป้องกันประเทศ และอีกประการหนึ่งคือการป้องกันราชอาณาจักร ซึ่งมีขอบเขตในการใช้กำลังทางบกที่ได้เตรียมไว้เข้าทำการรบตามแผน และระดมสรรพกำลังตามความจำเป็นเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารตามแผนป้องกันประเทศกองทัพบกมีหน้าที่และความรับผิดชอบสำคัญยิ่ง จึงมีความจำเป็นต้องให้การศึกษาแก่กำลังพล เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมกำลังกองทัพบกให้มีความพร้อมรบตามหน้าที่ที่กฎหมาย

กำหนด โดยระบบการศึกษาของกองทัพบกประกอบด้วยการฝึกเป็นบุคคล (Individual Training) ตามระบบการฝึกทางทหารสากล และการศึกษาเฉพาะทาง (Education) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรตามความชำนาญและตามความต้องการของหน่วยงานนั้น ดังนั้น การจัดการศึกษาของกองทัพบกจะต้องให้สอดคล้องตามบริบทดังกล่าว นอกจากนั้นการพัฒนาและปรับปรุงระบบการศึกษาของกองทัพบก จะต้องคำนึงถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ กระทรวงกลาโหม ยุทธศาสตร์กองทัพบก พุทธศักราช 2560 – 2579 แผนพัฒนากองทัพบกปี 2560 - 2564 รวมทั้งนโยบายที่ผู้บัญชาการทหารบกได้มอบให้แก่หน่วยในโอกาสต่าง ๆ สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้พิจารณานำแนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษามาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพบกให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติตามความเหมาะสม โดยให้สอดคล้องกับความต้องการของกองทัพบก (กองทัพบก, 2559)

ด้านการศึกษาของกองทัพบก กองทัพบกได้กำหนดนโยบายด้านหลักสูตรการศึกษาให้สถาบันการศึกษา โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการ หน่วยจัดการศึกษาของกองทัพบกพัฒนาหลักสูตร ตำรา หลักนิยมให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เน้นให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้ ความสามารถที่ได้จากการศึกษาไปปฏิบัติงานจริง รวมทั้งให้สอดแทรกเนื้อหาวิชาที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการปฏิบัติภารกิจเข้าไว้ในหลักสูตร โดยยึดหลักว่าผู้เข้ารับการศึกษาคือศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยการศึกษาที่ดำเนินการโดยสถาบันการศึกษาโรงเรียนเหล่าสายวิทยาการและหน่วยจัดการศึกษานั้นจะมีหลักสูตรสำหรับการศึกษา 2 ประเภท คือหลักสูตรการผลิต และหลักสูตรการเพิ่มพูนความรู้ สำหรับหลักสูตรการผลิตที่ดำเนินการในปัจจุบัน คือ หลักสูตรที่เปลี่ยนสถานะผู้เข้ารับการศึกษามาจากพลเรือนเป็นทหาร หรือทำให้เกิดสถานะใหม่ให้ได้รับคุณวุฒิตามที่กำหนดในหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรนักเรียนนายสิบทหารบก นักเรียนดุริยางค์ทหารบก นักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นักเรียนแพทย์ทหาร นักเรียนพยาบาลกองทัพบก หลักสูตรเพิ่มพูนความรู้ คือ หลักสูตรที่จัดสำหรับข้าราชการทหารให้เข้ารับการศึกษาระหว่างรับราชการเพื่อเพิ่มความรู้เพิ่มพูนขึ้นสำหรับการปฏิบัติตามตำแหน่งหน้าที่ หรือเพื่อที่จะบรรจุในตำแหน่งนั้น ได้แก่หลักสูตรหลัก หลักสูตรผู้ชำนาญการทหาร และหลักสูตรเฉพาะหน้าที่ โดยหลักสูตรหลัก เป็นหลักสูตรวิชาชีพอของเหล่าและสายวิทยาการที่นายทหารสัญญาบัตร และนายทหารชั้นประทวน ต้องเข้ารับการศึกษิตตามแนวทางรับราชการที่เหล่าทัพกำหนด ได้แก่หลักสูตรชั้นนายร้อย ชั้นนายพัน รวมทั้งหลักสูตรหลักของโรงเรียนเสนาธิการทหารบก และหลักสูตรวิทยาการทัพบก สำหรับหลักสูตรผู้ชำนาญการ เป็นหลักสูตรที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้ ความสามารถ ขำนาญการ และได้รับหมายเลขความชำนาญการทาง

ทหาร เช่น หลักสูตรผู้บังคับบัญชาทหาร เสมียนงบประมาณ นายทหารปลัดบัญชี ช่างซ่อมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ส่วนหลักสูตรเฉพาะหน้าที่นั้น เป็นหลักสูตรที่กำหนดให้ผู้เข้ารับการศึกษามีความรู้ทางเทคนิคเฉพาะด้าน เป็นหลักสูตรซึ่งไม่ได้หมายเลขขานาญการทางทหาร เช่น หลักสูตรการตรวจค้นวัตถุระเบิด แพทย์ฝังเข็ม ลาดตระเวนระยะไกล และนายสิบทะเลเป็นศพ เป็นต้น (ศูนย์การเรียนรู้ กรมจเรทหารบก, 2563)

นอกจากภารกิจหลักในการดูแลความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยภายในของประเทศไทยแล้ว กองทัพบกยังมีการฝึกในการบำรุงขวัญและสร้างกำลังใจให้แก่ประชาชนในห้วงเวลาไม่ปกติของบ้านเมือง โดยหน่วยงานของกองทัพบก ที่มีหน้าที่สนับสนุนกิจกรรมและสร้างความบันเทิง เพื่อบำรุงขวัญ และกำลังใจแก่ประชาชน คือ “กรมดุริยางค์ทหารบก” ซึ่งมีหน้าที่วางแผน อำนวยความสะดวก แนะนำ กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับกิจการดนตรี การฝึกศึกษาวิทยาการ การพัฒนาการดนตรี และปฏิบัติการแสดงดนตรีของกองทัพบก เป็นหน่วยที่ดำเนินการเกี่ยวกับกิจการดนตรีทั้งปวงของกองทัพบก จึงสามารถผลิตบทเพลง และผลิตสื่อทางการดนตรีต่าง ๆ รวมทั้งปฏิบัติการแสดงดนตรีตามภารกิจของหน่วยและตามที่ได้รับได้ (กฤษฎา สาริกา, 2559)

โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก เป็นหน่วยขึ้นตรงกรมดุริยางค์ทหารบก ในฐานะหน่วยสถานศึกษาของกองทัพบก มีหน้าที่ผลิตนายทหารประทวนเหล่าทหารดุริยางค์ให้กับกองทัพบก ดำเนินการเปิดหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก หลักสูตร 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับคุณวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และบรรจุเข้ารับราชการและแต่งตั้งยศสิบตรีและสิบตรีหญิงให้กับกรมดุริยางค์ทหารบก มณฑลทหารบก และหน่วยต่าง ๆ ของกองทัพบก ที่มีเหล่าทหารดุริยางค์อยู่ในอัตรา รวมทั้งการเปิดหลักสูตรตามแนวทางรับราชการ ได้แก่ หลักสูตรนายสิบชั้นต้นหลักสูตรนายสิบอาวุโส และหลักสูตรชั้นนายร้อย เพื่อการพัฒนากำลังพลเหล่าทหารดุริยางค์ให้เป็นไปตามนโยบายการศึกษาของกองทัพบก (กฤษฎา สาริกา, 2559) แต่ที่ผ่านมายังไม่เคยมีการประเมินหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก พุทธศักราช 2556 มาก่อน ประกอบกับหลักสูตรนี้มีวงรอบการใช้งานและต้องปรับปรุงหลักสูตร นอกจากนั้น ผลการประเมินคุณภาพภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) [สมศ.] รอบที่ 3 ได้ให้ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาไว้ 3 ประการ คือ 1) โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกควรดำเนินการพิจารณาทบทวนเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2) แม้ว่าผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะเป็นไปได้ด้วยดี แต่โรงเรียนควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นพร้อมรับความท้าทายใหม่ที่จะส่งผลต่อผลผลิตของโรงเรียน และ 3) เนื่องจากครูดนตรีมีความรู้และความสามารถสูงจึงควรสร้างกลไกสนับสนุนและผลักดันให้ครูและนักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นนวัตกรรมหรือสิ่งประดิษฐ์อย่างเป็นรูปธรรมหรือทำผลงานวิจัยเพิ่มมากขึ้นรวมทั้งการส่งเสริมให้สามารถ

นำผลงานนั้นไปเผยแพร่และใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น (สมศ, 2556, หน้า 5) จากเหตุผลข้างต้น จะเห็นได้ว่าการประเมินหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พุทธศักราช 2556 มีความจำเป็นยิ่ง เพื่อให้หลักสูตรดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนโยบาย การศึกษาของกองทัพบก

การประเมินหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพ โดยการประเมินหลักสูตรจะเป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าหรือคุณภาพของหลักสูตรที่ได้รับการ พัฒนาขึ้น และค้นหาข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ซึ่งเมื่อมีการประเมินหลักสูตร แล้วจะสามารถตอบคำถามได้ว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนั้นสามารถนำไปใช้ได้จริงหรือไม่ เพียงใด และผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ หรือไม่ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาปรับปรุง หลักสูตรให้มีคุณภาพสูงขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2557 อ้างถึงใน สุปัญญา ขาดง, 2561) การ ประเมินหลักสูตรจึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการที่ มีความต่อเนื่อง ไม่มีสิ้นสุด (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2546 อ้างถึงใน สุปัญญา ขาดง, 2561)

สตฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1971) ได้เขียนหนังสือ Educational Evaluation and Decision Making ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการประเมินและรูปแบบของการประเมิน เป็นผู้ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทฤษฎีการประเมิน จนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปเรียกว่าการประเมิน แบบชิปปี้ (CIPP Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง มีจุดเน้นที่สำคัญ คือ ใช้ ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์การประเมิน คือ การให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ เน้นการแบ่งแยกบทบาทของ การทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือฝ่ายประเมินมี หน้าที่ระบุ จัดหา และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหา ข้อมูลและนำผลการประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่ เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี ทั้งนี้เพื่อป้องกันการมีอคติในการประเมิน และได้แบ่งประเด็นการ ประเมินออกเป็น 4 ประเภท คือ การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context evaluation : C) การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน (Input evaluation: I) การ ประเมินกระบวนการ (Process evaluation : P) การประเมินผลผลิต (Product evaluation : P) ซึ่งรูปแบบการประเมินนี้เป็นผลของการประเมินหลักสูตรของคณะกรรมการสมาคมเกียรติ นิยมทางการศึกษา (The Phi Delta Kappa Committee) ที่ทำการประเมินโครงการจัด การศึกษาโดยการนำทีมของแดเนียล สตฟเฟิลบีม (Daniel Stufflebeam) เป็นรูปแบบที่มี ความทันสมัยสามารถนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรได้และเป็นรูปแบบการประเมินที่ ประเมินองค์ประกอบครบทุกด้าน (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, ม.ป.ป.) ต่อมาในปี ค.ศ. 2007 Stufflebeam and Shinkfield (2007) ได้ขยายรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) เป็นการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP_{EST} Model) ซึ่งรูปแบบดังกล่าวจะถูกปรับขยายในส่วนของ

การประเมินผลผลิต (Products evaluation) โดยแบ่งออกเป็น 4 มิติ ได้แก่ การประเมินผลกระทบ (Impact evaluation: I) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness evaluation: E) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability evaluation: S) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (transportability evaluation: T) โดยสิ่งที่ได้รับการประเมิน ได้แก่ หลักสูตร แผนงาน หรือสิ่งแทรกแซงต่าง ๆ โดยที่ส่วนขยายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นนี้มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตเดิมและการประเมินผลลัพธ์ (Stufflebeam, 2008 อ้างอิงจาก ทิปทัศน ชินตาปัญญากุล สมจิตรา เรืองศรี กิตติศักดิ์ ลักษณะ และพรภิรมย์ หลงทรัพย์, 2560; Stufflebeam & Coryn, 2014 อ้างอิงจาก ทิปทัศน ชินตาปัญญากุล สมจิตรา เรืองศรี กิตติศักดิ์ ลักษณะ และพรภิรมย์ หลงทรัพย์, 2560) รัตนะ บัวสนธ์ (2556) ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า การประเมินที่ถูกขยายขึ้นทั้ง 4 ด้าน จากการขยายการประเมินผลผลิต (Product) ตามรูปแบบการประเมินแบบซีบีพี (CIPP Model) เดิมนั้น แท้จริงคือการประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) นั่นเอง

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจเกี่ยวกับ หัวเรื่อง ทัศนคติของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีต่อผลลัพธ์จากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พุทธศักราช 2556 ประกอบด้วย ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรและบริหารหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงและความต้องการของผู้บังคับบัญชากายหลังสำเร็จการศึกษา จึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี โดยมีความเชื่อว่าการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องการปฏิบัติงานจริงและความต้องการของผู้บังคับบัญชากายหลังสำเร็จการศึกษา จะสามารถทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ และตอบสนองนโยบายผู้บังคับบัญชาได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้อาจเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ห็นความสำคัญ ตระหนัก และมุ่งมั่นที่จะพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติงานจริงและความต้องการของผู้บังคับบัญชากายหลังสำเร็จการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินผลลัพธ์ของผลผลิตจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พ.ศ. 2556

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษากลุ่มแรกเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก รุ่นที่ 31/57 32/58 33/59 34/60 และ 35/61 จำนวนทั้งสิ้น 217 คน ได้มาโดยการเลือกเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกหัวหน้านักเรียนและรองหัวหน้า

นักเรียนของแต่ละรุ่น จำนวน 15 คน เนื่องจากเป็นผู้ที่ได้รับการไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมรุ่นในการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่สำคัญ สำหรับกลุ่มผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา มีทั้งสิ้น 43 หน่วยงาน โดยการเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ตามกองทัพภาคและส่วนกลาง แล้วนำมาสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้จำนวน 5 หน่วยงาน เพื่อเป็นตัวแทนของแต่ละภูมิภาคและส่วนกลาง จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) จำนวน 6 ข้อ

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พุทธศักราช 2556 เพื่อทำความเข้าใจกับเนื้อหาที่จะทำการวิจัย แล้วนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลลัพธ์ของหลักสูตร

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า มาวิเคราะห์ และสร้างเครื่องมือฉบับร่างให้ตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการประเมินผลลัพธ์ของหลักสูตร

3.3 นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบและขอคำแนะนำ พร้อมปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาในข้อคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการประเมินหลักสูตร

3.4 นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 นาย เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) และความชัดเจนของข้อคำถาม

3.5 นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 นาย เสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำผลมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruency: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาถึงความเห็นและให้คะแนนคำถาม แต่ละข้อ โดยเกณฑ์การให้คะแนนเช่นเดียวกับการสร้างแบบสอบถามซึ่งผลการประเมิน IOC โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50- 1.00 จะนำมาใช้ ส่วนข้อที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 นำไปปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญหรือตัดทิ้ง (Burns N. & Grove S.K., 2005 อ้างถึงใน ปราณี มีหาญพงษ์ และกรรณิการ์ ฉัตรดอกไม้ไพร, 2561)

3.6 ได้แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

4.1 ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยมหาดไทย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากเจ้ากรมดุริยางค์ทหารบกและผู้บัญชาการโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกในการทำวิทยานิพนธ์และเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินหลักสูตร

4.2 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัย หาดใหญ่ นำเรียนเจ้ากรมศรียาภคทหารบกและผู้บัญชาการโรงเรียนศรียาภคทหารบก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินหลักสูตร

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสัมภาษณ์ ซึ่งการสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง และทำการเก็บข้อมูลกับผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา โดยมีขั้นตอนดังนี้

4.3.1 ติดต่อขออนุญาตให้ผู้ให้ข้อมูลทุกคนเพื่อนัด วัน เวลาและสถานที่หรือช่องทางการติดต่อสื่อสาร สำหรับสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า

4.3.2 ผู้วิจัยเข้าพบหรือติดต่อผู้ให้ข้อมูล เพื่อทำการสัมภาษณ์

4.3.3 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลโดยเริ่มจากการแนะนำตัวและวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ จากนั้นสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น และทำการจดบันทึกเฉพาะเนื้อหาสาระตามประเด็นที่ต้องการ

4.3.4 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

ประเมินผลลัพธ์ของผลผลิตจากหลักสูตรนักเรียนศรียาภคทหารบก

การประเมินผลลัพธ์ ผลผลิตจากหลักสูตรนักเรียนศรียาภคทหารบก โรงเรียนศรียาภคทหารบก พ.ศ. 2566 โดยการประเมินผลลัพธ์ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผลกระทบ

ผลลัพธ์ของผลผลิตจากหลักสูตรด้านผลกระทบ จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่าคุณสมบัติผู้บังคับบัญชาให้การยอมรับผู้ที่สำเร็จการศึกษา ผู้บังคับบัญชามักจะมีการทดสอบความรู้ความสามารถ เพื่อวัดระดับความรู้ความสามารถเบื้องต้น ผู้บังคับบัญชาไม่มีการสร้างกำแพงระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้สำเร็จการศึกษาใหม่ ให้ความรู้สึกเป็นพี่น้องครอบครัวเดียวกัน เชื่อมั่นการสอนของโรงเรียนศรียาภคทหารบก เชื่อมั่นและไว้วางใจผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนศรียาภค ผู้บังคับบัญชามักเปรียบเทียบระหว่างหลักสูตร 5 ปี และ 6 ปี กับ 3 ปีว่าเรียนน้อยไป ยอมรับความคิดใหม่ ๆ ที่มาจากผู้สำเร็จการศึกษารุ่นใหม่ ยอมรับผลงานของผู้สำเร็จการศึกษา ไม่ค่อยปิดกั้นความคิดของผู้สำเร็จการศึกษา หลายหน่วยในส่วนภูมิภาคจะมีการแต่งตั้งนายสิบพี่เลี้ยงให้กับผู้สำเร็จการศึกษาใหม่

เพื่อชี้แนวทางการปฏิบัติงานตามวัฒนธรรมของแต่ละหน่วย ผู้บังคับบัญชาระดับผู้บัญชาการ มณฑลทหารบกบางท่านชมเชยการแต่งการของนักเรียนดุริยางค์ทหารบกทั้งกำลังพลชายและ หญิง ส่วนผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกด้านผลกระทบจากผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า ผู้บังคับบัญชาทุกระดับให้การยอมรับในความรู้ความสามารถและ ผลงานของผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก เนื่องจากผู้ที่สำเร็จ การศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกจะมีคุณสมบัติพิเศษคือ สามารถเรียนรู้งาน ใหม่ได้อย่างรวดเร็ว หน่วยสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้สำเร็จการศึกษาได้ มีวิสัยทัศน์ มีความ โดดเด่นเมื่อเทียบกับผู้ที่สำเร็จจากหลักสูตรอื่น จนผู้บังคับบัญชาหลายระดับเล็งเห็นและ ต้องการตัวไปช่วยราชการที่หน่วยต่าง ๆ จากจุดนี้จึงเป็นเครื่องรับประกันคุณภาพของผู้สำเร็จ การศึกษาเป็นอย่างดี แต่ความไว้วางใจในการให้ปฏิบัติภารกิจแต่ละนายมีความแตกต่างกัน นอกจากการปฏิบัติภารกิจด้านดนตรีแล้วผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องปฏิบัติภารกิจอื่น เช่น โครงการต่าง ๆ ตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา ด้วยกาลเวลาและกระแสนิยมเปลี่ยนไป มารยาทความเป็นไทยบางอย่างก็หายไป ความมีระเบียบวินัยทหารเริ่มลดลงเมื่อเทียบกับรุ่น ก่อน ๆ การมีจิตอาสาลดลงบ้าง แต่ผู้บังคับบัญชาก็ได้ตักเตือนแล้วก็เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมไปในแนวทางที่ดีขึ้น

2. ด้านประสิทธิผล

ผลลัพธ์ของผลผลิตจากหลักสูตรด้านประสิทธิผล จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูล พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกมี ความรู้ความสามารถเพียงพอ วิชาความรู้ทางดุริยางค์ค่อนข้างสูง สามารถในการเล่นโน้ตทันตา เห็น (sight reading) ได้ ระดับความสามารถรายบุคคลมากน้อยมีความแตกต่างกัน พื้นที่แสดง ศักยภาพมีความแตกต่างกัน สามารถปฏิบัติงานได้ทันเมื่อจบการศึกษา เข้าใจภาษาที่ ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ร่วมงานสื่อสาร แต่ยังต้องทำความเข้าใจและปฏิบัติตามแนวเพลง หรือคีย์ เพลงที่มีความแตกต่างกันในแต่ละหน่วย ต้องมีการฝึกแกะเพลงเพิ่มเติม การพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่องมีไม่มากนัก ต้องพัฒนาการสร้างความบันเทิง ความเพลิดเพลิน สนุกสนานให้กับผู้ชม (entertainer) ประสบการณ์วงโยธวาทิตสูงมากประสบการณ์วงอื่นมีน้อยกว่า สำหรับความ เป็นทหารอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา คือ อยู่ภายใต้ระเบียบวินัยทหาร มีความตรงต่อเวลา การแต่งกายดี ประดับเครื่องหมายบนเครื่องแบบถูกต้องและดูดี บุคลิกภาพดี มีความโดดเด่น กว่าหลายหน่วยจบผู้บังคับบัญชาบางท่านชมเชย การแสดงความเคารพต่อผู้ที่มีอาวุโสสูงกว่า ยังคงแข็งแรง จุดที่ควรพัฒนาให้ดีขึ้น คือ ความแข็งแรงทางกาย ความรู้ทางการรบและยุทธวิธี ส่วนผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาเห็นพ้องกันว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร นักเรียนดุริยางค์ทหารบกมีความรู้ความสามารถ และความเข้าใจในวิชาชีพดุริยางค์พร้อมที่จะ ปฏิบัติงานได้ภายหลังจากการจบการศึกษา บางคนสามารถผ่านการคัดเลือก (Audition) เข้า ส่วงดนตรีที่มีชื่อเสียงระดับชาติได้ สามารถพัฒนาศักยภาพทางดนตรีของตนเองได้ มีทักษะการ

ปฏิบัติเครื่องมือที่หลากหลายแนวเพลง สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้ สำหรับจุดที่ควรพัฒนาวิชาชีพดุริยางค์ คือ ความเข้าใจในแนวเพลงตามวัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะไม่เคยได้ศึกษามาก่อน การปฏิบัติเครื่องมือดนตรีได้เฉพาะเครื่องมือเอกที่เรียนมา แต่เครื่องมืออื่น ๆ ไม่สามารถปฏิบัติได้ ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีทักษะการร้องเพลงซึ่งเป็นความต้องการของหน่วยงานส่วนภูมิภาคมีจำนวนน้อย มีความขวนขวายหาความรู้และความขยันฝึกซ้อมยังไม่มากนัก ในด้านความเป็นทหารอาชีพ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกมีการแต่งกายและมีบุคลิกภาพที่ดี มีความพร้อมเพรียงในการปฏิบัติท่าทางต่าง ๆ ของทหาร เนื่องจากนักเรียนดุริยางค์ทหารบกโดยพื้นฐานจะมีจังหวะในหัวใจ มีระเบียบวินัยทหารค่อนข้างดี หลายหน่วยผู้ที่สำเร็จการศึกษาใหม่จะมีโอกาสไปฝึกทหารใหม่ซึ่งจะเป็นการทบทวนและเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพทหารได้เป็นอย่างดี เข้าใจลำดับพิธีการทางทหารเป็นอย่างดี สำหรับจุดที่ควรปรับปรุงพัฒนา คือ การเรียนที่โรงเรียนในบางเรื่องอาจไม่เคยเรียนมาก่อน แต่ต้องมาฝึกที่หน่วยงานภายหลังการบรรจุ ความรู้ทางวิชาทหารและด้านความรู้ทางยุทธวิธี การใช้ชีวิตในสังคม วัฒนธรรมองค์กร แบบธรรมเนียมทหาร สายการบังคับบัญชา อุดมการณ์ความเป็นทหารมีไม่มากเท่าที่ควร ที่ควรปลูกฝังให้มียิ่งขึ้นคือความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้วยหลักสูตรปัจจุบันมีระยะเวลาในการศึกษาเพียง 3 ปี อาจทำให้ซึมซับความเป็นทหารไม่มากเท่ากับหลักสูตร 5 ปี หรือหลักสูตร 6 ปี

3. ด้านความยั่งยืน

ผลลัพธ์ของผลผลิตจากหลักสูตรด้านความยั่งยืน จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาให้ความเห็นว่าผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกสามารถเลือกแนวเพลงที่ตนถนัดเพื่อพัฒนาความสามารถของตนเองได้ มีความรู้เท่าทันโลก สามารถค้นหาสื่อที่ต้องการได้อย่างง่ายดาย ความรู้ที่ผู้สำเร็จการศึกษานำไปพัฒนางานได้คือ ทฤษฎีดนตรี การเรียบเรียงเสียงประสาน (Arranging) ได้ดี บางนายสามารถประพันธ์เพลง (compose) การบันทึกโน้ตเพลงเป็นไฟล์โน้ตเพลง (คัดลอกโน้ตจากกระดาษเป็นไฟล์) การจัดการแสดงบนเวที และสามารถออกแบบการแปรขบวนได้ ส่วนผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกสามารถพัฒนาฝีมือรวมถึงความรู้ความสามารถทางดนตรีที่สามารถฝึกฝนได้ด้วยตนเองสามารถเรียบเรียงเสียงประสาน (Arranging) สามารถใช้โปรแกรมทางดนตรีโดยเฉพาะโปรแกรม Sibelius ได้คล่องแคล่ว สามารถแกะเพลงและบันทึกโน้ตดนตรีสากลได้ สามารถออกแบบการแปรขบวน สามารถออกแบบรูปแบบวงดนตรีสมัยใหม่ได้ บางนายสามารถมิกซ์เสียง สามารถประพันธ์เพลง (compose) ได้

4. ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ

ผลลัพธ์ของผลผลิตจากหลักสูตรด้านการถ่ายทอดส่งต่อ จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษา เห็นว่า องค์ความรู้ที่ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียน

ดุริยางค์ทหารบกสามารถไปถ่ายทอดส่งต่อให้กับผู้อื่นได้ คือ ความรู้ทางทฤษฎีดนตรี การปฏิบัติเครื่องมือนดนตรี แตรเดี่ยว การใช้โปรแกรมทางดนตรี ให้กับเยาวชน กำลังพล และผู้สนใจได้ การแนะแนวทางกับผู้ที่สนใจเข้ารับการศึกษาคือในโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ส่วนผู้บังคับบัญชาของผู้สำเร็จการศึกษาให้ความเห็นว่า องค์ความรู้ที่ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกสามารถไปถ่ายทอดส่งต่อให้กับผู้อื่นได้ คือ ความรู้ทางทฤษฎีดนตรี และการปฏิบัติเครื่องมือนดนตรี ให้กับครอบครัวกำลังพลและผู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับผู้สำเร็จการศึกษางานเครื่องมือสามารถฝึกแตรเดี่ยว และขลุ่ยกลอง ให้กับกำลังพลหน่วยอื่นได้

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยด้านผลกระทบ พบว่า ผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่ให้การยอมรับในความรู้ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ไม่ว่าจะเป็นผลงานทั้งด้านดนตรีและที่ไม่ใช่ด้านดนตรี รวมถึงความคิดใหม่ ๆ ของผู้สำเร็จการศึกษา ผู้บังคับบัญชาจะให้ความรู้สึกเสมือนเป็นพี่น้องครอบครัวเดียวกัน ผู้บังคับบัญชามีเชื่อมั่นการสอนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก และไว้วางใจให้ผู้สำเร็จการศึกษาแสดงปฏิบัติภารกิจทั้งภารกิจการดนตรีและการกิจอื่นของทหาร โดยผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่จะสามารถเรียนรู้งานใหม่ได้อย่างรวดเร็ว มีความโดดเด่นเมื่อเทียบกับผู้ที่สำเร็จจากหลักสูตรอื่น จนผู้บังคับบัญชาหลายระดับเล็งเห็นถึงความสามารถ ต้องการตัวไปช่วยราชการที่หน่วยต่าง ๆ และชมเชยบ่อยครั้ง แต่เนื่องจากหลักสูตรถูกลดลงจากอดีตที่มียาวนานถึง 5 ปี หรือ 6 ปี เหลือ 3 ปี ทำให้ความเข้มข้นความเป็นทหารไม่มากเท่ากับกับผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระยะเวลา 5 ปี หรือ 6 ปี แต่ถึงอย่างไรระบบอาวุโสยังคงมีอยู่ รุ่นพี่และผู้บังคับบัญชาก็ได้ตกเตือนในพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก มีลักษณะการจัดการเรียนการสอนแบบโรงเรียนประจำ มีเวลาที่จะฝึกปฏิบัติและพัฒนาตนเองมาก และอยู่ในระบบของโรงเรียนทหาร ซึ่งระบบทหารจะมีระเบียบวินัยสูงมาก มีระบบอาวุโส มีการจัดให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกปฏิบัติภารกิจจริงในพิธีการสำคัญ จึงทำให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกมีประสบการณ์ในการปฏิบัติภารกิจจริง เมื่อสำเร็จการศึกษาที่สามารถปฏิบัติภารกิจที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายได้ทันที สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิพรรณ พัฒนาพาณิชย์ และทัศนาศ (2545) ที่ทำวิจัยติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา พบว่า ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตมีการนำความรู้ไปใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหลังสำเร็จการศึกษา และการพัฒนาตนเองหลังสำเร็จการศึกษา และสอดคล้องกับธนัชพร บัวตา (2547 อ้างถึงใน ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2550) ที่ศึกษาเรื่องการประเมินคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ประเภทวิชาบริหารธุรกิจ จากวิทยาลัยอาชีวศึกษาตามความพึงพอใจของผู้บริหาร สถานประกอบการในเขตนิคม

อุตสาหกรรมมาตาพุดจังหวัดระยอง ให้ความเห็นว่าคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา ต้องเป็นผู้ที่สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษาจากหลักสูตรมาประยุกต์ใช้ในงานหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เกิดประโยชน์จนบรรลุวัตถุประสงค์ของงาน และก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาวิชาชีพของตนสูงสุด

ผลจากการวิจัยด้านประสิทธิผล พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกมีความรู้และความสามารถเพียงพอ มีความเข้าใจในวิชาชีพดุริยางค์พร้อมที่จะปฏิบัติงานได้ทันทีหลังสำเร็จการศึกษา มีความรู้ทางวิชาดุริยางค์ค่อนข้างสูง สามารถในการเล่นโน้ตทันตาเห็น (sight reading) ได้ดี มีทักษะการปฏิบัติเครื่องมือที่หลากหลายแนวเพลงสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้บางนายสามารถผ่านการคัดเลือก (Audition) เข้าสู่วงดนตรีที่มีชื่อเสียงระดับชาติได้ จุดที่ต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นคือการศึกษาทำความเข้าใจและปฏิบัติตามตามวัฒนธรรมท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งบริบทของสภาพพื้นที่ ภาษา และวัฒนธรรมของแต่ละหน่วยมีความแตกต่างกัน ต้องมีการฝึกและเพลงเพิ่มเติม ต้องพัฒนาการสร้างความบันเทิง ความเพลิดเพลิน สนุกสนานให้กับผู้ชม (entertainer) ประสบการณ์วงโยธวาทิตสูงมากแต่ประสบการณ์วงอื่นมีมากเท่าที่ควร ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถพัฒนาศักยภาพทางดนตรีของตนเองได้แต่ยังขาดความต่อเนื่องการพัฒนาตนเอง สามารถปฏิบัติได้เฉพาะเครื่องมือเอกที่เรียนมา แต่เครื่องมืออื่น ๆ ไม่สามารถปฏิบัติได้ดีเท่าที่ควร ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีทักษะการร้องเพลงซึ่งเป็นความต้องการของหน่วยงานส่วนภูมิภาคมีจำนวนน้อย สำหรับความเป็นทหารอาชีพของผู้สำเร็จการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาปฏิบัติตนอยู่ภายใต้ระเบียบวินัยทหารได้ดี มีความตรงต่อเวลา สำหรับความรู้ทางทหารอยู่ในระดับขั้นพื้นฐานตามที่หลักสูตรกำหนด แต่เมื่อจบการศึกษาหลายหน่วยผู้ที่สำเร็จการศึกษาใหม่จะมีโอกาสไปฝึกทหารใหม่ซึ่งจะเป็นการทบทวนและเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาชีพทหารได้เป็นอย่างดี มีความพร้อมเพียงในการปฏิบัติท่าทางต่าง ๆ ของทหาร เนื่องจากนักเรียนดุริยางค์ทหารบกโดยพื้นฐานจะมีจังหวะในหัวใจ มีความเข้าใจลำดับพิธีการทางทหารเป็นอย่างดี มีการแต่งกายดี ประดับเครื่องหมายบนเครื่องแบบถูกต้องตามระเบียบและดูดี มีบุคลิกภาพและลักษณะทางทหารดี จุดที่ควรพัฒนาให้ดีขึ้น คือ ความแข็งแรงทางกาย ความรู้ทางการรบและยุทธวิธี อุดมการณ์ความเป็นทหาร และความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติเครื่องมือดนตรีมีการวัดและประเมินผลการศึกษาโดยทดสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนมีทดสอบการบรรเลงบทเพลงแนวคลาสสิก ซึ่งเป็นพื้นฐานการปฏิบัติที่ดี นอกจากนั้นยังมีการทดสอบพื้นฐานการเป็นนักดนตรีมืออาชีพ ได้แก่ การทดสอบเล่นโน้ตทันตาเห็น (sight reading) การไล่บันไดเสียงตามที่กำหนด (scales) คำศัพท์ดนตรี (Music Vocabulary) อีกด้วย นอกจากการศึกษาในห้องเรียนแล้ว นักเรียนดุริยางค์จะมีโอกาสปฏิบัติภารกิจจริงในหลายภารกิจ เช่น พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์ พิธีสวนสนามปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของนักศึกษาวิชาทหาร

การแสดงคอนเสิร์ตบทเพลงรักแห่งแผ่นดิน และภารกิจอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย เป็นต้น ทั้งร่วมกับข้าราชการของกรมดุริยางค์ทหารบกและเฉพาะนักเรียนดุริยางค์ด้วยตนเอง จึงทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก สามารถปฏิบัติงานได้ทันที หลังจบการศึกษาและสามารถตอบสนองนโยบายของผู้บังคับบัญชาได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทิมา หิรัญอ่อน (2555, หน้า 154) ที่ศึกษาเรื่อง การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาช่างยนต์ พุทธศักราช 2548 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถในการปฏิบัติงานวิชาชีพได้ให้สำเร็จลุล่วงตามที่กำหนด ทั้งนี้ เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษามีประสบการณ์ จากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนอกสถานศึกษา ทำให้นักเรียนดุริยางค์ได้มีประสบการณ์ปฏิบัติการจริงร่วมกับผู้อื่น ได้ใช้ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานโดยตรงกับภารกิจจริงที่จะได้ปฏิบัติเมื่อสำเร็จการศึกษา

ผลจากการวิจัยด้านความยั่งยืน พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกสามารถพัฒนาฝีมือรวมถึงความรู้ความสามารถทางดนตรีที่สามารถฝึกฝนได้ด้วยตนเอง สามารถพัฒนาความสามารถของตนเองในแนวเพลงที่ตนถนัดได้ มีความรู้เท่าทันเทคโนโลยี สามารถค้นหาสื่อที่ต้องการได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ความรู้ที่ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำไปพัฒนางานได้ คือ ทฤษฎีดนตรี การใช้โปรแกรมทางดนตรีโดยเฉพาะโปรแกรม Sibelius การบันทึกโน้ตเพลงเป็นไฟล์โน้ตเพลง การเรียบเรียงเสียงประสาน (Arranging) การประพันธ์เพลง (compose) การจัดการแสดงบนเวที การมิกซ์เสียง การออกแบบรูปแบบวงดนตรีสมัยใหม่ได้และสามารถออกแบบการแปรขบวนได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกมีการจัดลำดับรายวิชาได้ดี นักเรียนสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติ ประกอบกับช่วงเริ่มต้นในรายวิชาเทคโนโลยีดนตรีมีการฝึกใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทางด้านดนตรีตั้งแต่เริ่มต้นให้นักเรียนดุริยางค์ การคัดลอกโน้ตเพลง จนพัฒนาสู่รายวิชาที่จะต้องฝึกเรียบเรียงเสียง ประสานและรายวิชาโครงการซึ่งจะกำหนดให้นักเรียนดุริยางค์ประพันธ์บทเพลงเป็นของตนเองทุกนาย นักเรียนดุริยางค์จึงสามารถมาความรู้ไปปฏิบัติงานได้ทันที นอกจากนั้นยังมีการฝึกให้นักเรียนดุริยางค์ออกแบบการแสดงด้วยตนเองในเวทีต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนจะต้องดำเนินการเองเกือบทั้งหมด โดยมีครูอาจารย์เป็นผู้ควบคุมและที่ปรึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิฐภัทร บวรชัย, มีชัย สีเจริญ, ไกรวุฒิ วัฒนสิน และอิสราวุธ อ่อนน้อม (2557) ที่ทำวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรนักเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ศ. 2549 (ปรับปรุง พ.ศ. 2551) โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) พบว่า นักเรียนนำความรู้ไปใช้ได้ไม่มากนัก เพราะการศึกษาเน้นให้เรียนรู้รอบด้าน จึงไม่สามารถปฏิบัติงานหรือพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ได้ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการทำงานได้พอสมควร การสร้างนวัตกรรมใหม่ในวิชาชีพมีน้อย เมื่อเทียบกับตำรวจรุ่นเก่าพบว่านักเรียนรุ่นใหม่สามารถนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานได้ง่ายและสะดวก แต่ความรับผิดชอบไม่สูงนัก ชอบ

เพราะยังพบว่าสำนวนยังมีคงค้าง เมื่อเปรียบเทียบกับตำราวจสมัยก่อนที่ใช้เพียงเครื่องพิมพ์ดีดเท่านั้น

ผลจากการวิจัยด้านการถ่ายทอดส่งต่อ พบว่า องค์ความรู้ที่ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกสามารถไปถ่ายทอดส่งต่อให้กับผู้อื่นได้ คือ ความรู้ทางทฤษฎีดนตรี การปฏิบัติเครื่องมือดนตรี แตรเดี่ยว ขลุ่ยกลอง และการใช้โปรแกรมทางดนตรีให้ทั้งกำลังพลภายในหน่วยงานและผู้ที่สนใจ นอกจากนั้นยังสามารถการแนะแนวทางกับผู้ที่สนใจเข้ารับการศึกษาคือในโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกได้อีกด้วยทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนดุริยางค์มีประสบการณ์ทางวิชาชีพที่ตนปฏิบัติตั้งแต่ยังศึกษาอยู่เมื่อสำเร็จการศึกษามาจึงมีความรู้ความสามารถและความชำนาญในการปฏิบัติงานวิชาชีพของตน จนสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ทั้งภายในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (2555) กล่าวว่า การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อเป็นการประเมินโดยตั้งคำถามว่า มีการนำหลักสูตรหรือสิ่งแทรกแซงที่ประสบความสำเร็จไปประยุกต์หรือปรับปรุงใช้ในที่อื่นๆ หรือไม่

สรุป

การประเมินผลลัพธ์ของหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ผลลัพธ์จากผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชาผู้สำเร็จการศึกษา ในด้านผลกระทบ ผู้บังคับบัญชาให้การยอมรับผู้สำเร็จการศึกษาเป็นอย่างดี ด้านประสิทธิผล ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพดุริยางค์สูง สำหรับความรู้ทางวิชาทหารมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นการเป็นทหารอาชีพ ด้านความยั่งยืน ผู้สำเร็จการศึกษานำองค์ความรู้ทางวิชาชีพดุริยางค์ที่ถูกต้องมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านดนตรี สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนางานหรือพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปขยายองค์ความรู้ไปสู่ผู้อื่นภายในหน่วยงานและผู้ที่สนใจได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยด้านผลกระทบ พบว่า ผู้บังคับบัญชาให้การยอมรับผู้สำเร็จการศึกษาเป็นอย่างดี แต่ยังคงเห็นว่าระยะเวลาหลักสูตร 3 ปียังเป็นระยะเวลาที่น้อยเกินไป ดังนั้นโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกควรพิจารณาเพิ่มระยะเวลาการศึกษาให้มากกว่า 3 ปี เพื่อให้ให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกได้รับความรู้จากโรงเรียนได้สมบูรณ์มากขึ้น มีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น

ผลจากการวิจัยด้านประสิทธิผล พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีความสามารถด้านดนตรีคลาสสิกสูง แต่แนวเพลงอื่นยังมีไม่มากนัก ประสบการณ์ปฏิบัติวงโยธวาทิตสูงมากแต่วงอื่นประสบการณ์ไม่มากนัก การพัฒนาศักยภาพทางดนตรียังขาดความต่อเนื่องการพัฒนาตนเองความรู้ในการปฏิบัติงานธุรการในหน่วยงานยังมีไม่มากนัก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ โรงเรียนควรเพิ่มทางเลือกให้นักเรียนดุริยางค์สามารถเลือกศึกษาเพิ่มเติมในแนวเพลงตามความถนัดของตนได้ รวมถึงทักษะเกี่ยวกับการเสริมการแสดงดนตรีท้องถิ่นแต่ละภาค ส่งเสริมให้นักเรียนมีเครื่องมือร้องในวงหัตถดนตรี ควรเพิ่มพื้นที่ฝึกประสบการณ์วงดนตรีที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานเช่น วงหัตถดนตรี เป็นต้น ควรเพิ่มองค์ความรู้ในการปฏิบัติงานตามระเบียบสารบรรณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ นอกจากโรงเรียนแล้วผู้บังคับบัญชาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับการทดสอบความสามารถทางดนตรีของกรมดุริยางค์ทหารบกทุกคนอย่างต่อเนื่อง ถึงระดับสูงสุดอาจเสริมแรงด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและได้กำลังพลที่มีคุณภาพสูงในหน่วยงาน

ผลจากการวิจัยด้านความยั่งยืน พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษานำหลักความรู้ทางวิชาชีพดุริยางค์ที่ถูกต้องมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านดนตรี สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนางานหรือพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ผู้บังคับบัญชาส่งเสริมให้ผู้สำเร็จการศึกษานำองค์ความรู้ทางวิชาชีพดุริยางค์ที่ถูกต้องมาใช้ในการปฏิบัติงานด้านดนตรีอย่างต่อเนื่องเพื่อรักษามาตรฐานให้คงอยู่อย่างยั่งยืน และมอบหมายให้ผู้สำเร็จการศึกษาปฏิบัติงานที่สามารถพัฒนางานหรือพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น ผู้สำเร็จการศึกษาเองก็ต้องตระหนักถึงการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามความรู้ทางวิชาชีพดุริยางค์ที่ได้ศึกษามาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ผลจากการวิจัยด้านการถ่ายทอดส่งต่อ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษานำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปขยายองค์ความรู้ไปสู่ผู้อื่นภายในหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ ผู้บังคับบัญชาควรส่งเสริมให้ผู้สำเร็จการศึกษามีพื้นที่ในการแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ทั้งในและนอกหน่วยงาน อาจอยู่ในรูปโครงการต่าง ๆ เช่น Unit school เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานที่จะต้องไปปฏิบัติงาน

2.2 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ที่จะขยายระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตรที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในลักษณะวงต่าง ๆ เช่น วงโยธวาทิต วงหัดดนตรี เป็นต้น

2.4 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการติดตามเกี่ยวกับการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการสร้างนวัตกรรมใหม่ในวิชาชีพ

2.5 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการติดตามเกี่ยวกับการนำความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตรไปการถ่ายทอดส่งต่อ

เอกสารอ้างอิง

กฤษดา สาริกา. (2559). การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติทางด้านสังคมจิตวิทยา โดยกรมดุริยางค์ทหารบก. ใน เอกสารวิจัยส่วนบุคคล หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 59 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2559 – 2560 ลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

กองทัพบก. สำนักฝึกและศึกษาทางทหารกรมยุทธการทหารบก. (2559). คำสั่งกองทัพบก ที่ 49/2559 เรื่อง นโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2560 – 2561. กรุงเทพมหานคร: สำนัก.

จันทิมา หิรัญอ่อน (2555). การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาช่างยนต์ พุทธศักราช 2548 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ดิฐภัทร บวรชัย, มีชัย สีเจริญ, ไกรวุฒิ วัฒนสิน, และอิสราวุธ อ่อนน้อม. (2557). รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรนักเรียนนายร้อยตำรวจ พ.ศ. 2549 (ปรับปรุง พ.ศ. 2551) โดยใช้รูปแบบการประเมินซิปปี้ (CIPP Model). นครปฐม: โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.

ทีปทัศน์ ชินตาปัญญากุล สมจิตรา เรืองศรี กิตติศักดิ์ ลักษณะ และพรภิรมย์ หลงทรัพย์ (2560). การประเมินหลักสูตรแนวใหม่: รูปแบบ CIPP_{EST}. วารสารพยาบาลตำรวจ, 9(2), 203-212.

ปราณี มีหาญพงษ์ และกรรณิการ์ ฉัตรดอกไม้ไพร. (2561). การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยทางการพยาบาล. วารสารพยาบาลทหารบก, 19(1), 9-15.

พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (ม.ป.ป). การประเมินโครงการ. เรียกใช้เมื่อ 24 เมษายน 2561 จาก <http://edu.stou.ac.th/EDU/UploadedFile/7.pdf>

ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550). การสำรวจความคิดเห็นผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตที่มีต่อการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและพัฒนาตนเองหลังสำเร็จการศึกษา

- สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย
รามคำแหง, 10(1), 37-49.
- มารุต พัฒนผล. (2562). แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร. เรียกใช้เมื่อ 24 มีนาคม 2561 จาก
http://www.curriculumandlearning.com/upload/Books/แนวคิดหลักการพัฒนาหลักสูตร_1544651319.pdf
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่
40 ก, หน้า 1-90.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2556). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและ
ถูกต้อง. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(2), 7-24.
- ศูนย์การเรียนรู้ กรมเจรจาการค้า. (2563). การศึกษาของกองทัพบก. เรียกใช้เมื่อ 23 มีนาคม
2561, จาก <http://www.ilc2012.org/ilc60/images/frile/menulelf7-11/01.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการ
กระทรวงกลาโหม พุทธศักราช 2551. เรียกใช้เมื่อ 2 สิงหาคม 2561 จาก
<https://krisdika.go.th/librarian/get?sysid=698451&ext=pdf>
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) [สมศ.]. (2556).
ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (ปี 2556) โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก. เรียกใช้
เมื่อ 3 กรกฎาคม 2561, จาก <https://drive.google.com/file/d/1c4o5bk-mchdaDVaPz2yTi2IEE9sLBDe2/view>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579.
กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุปัญญา ซาดง. (2561). การประเมินหลักสูตรจินตคณิต โดยใช้ CIPPIEST MODEL. ใน
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราช
ภัฏนครราชสีมา.
- สุพิพรรณ พัฒนาพาณิชย์ และทัศนาศาสตร์. (2545). การติดตามผลสำเร็จจากการศึกษา
หลักสูตรบัณฑิตศึกษาด้านการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). Evaluation theory, models and
applications. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Stufflebeam, D. L., (1971). Education evaluation and Decision making. (5thed).
Illinois: F.E.Peacock.